

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Latvija: nuo genčių iki modernios valstybės	

Anotacija
Šis dalykas supažindina studentus su pagrindiniais Latvijos istorijos raidos etapais nuo ankstyvųjų laikotarpių iki šių dienų, ypatingą dėmesį skiriant socialiniams ir kultūriniais procesams. Dalyko paskaitose analizuojama Latvijos kultūros raida, tautinės tapatybės formavimasis ir svarbiausi istoriniai lūžiai. Dalyko metu susipažinama su senosios baltiškiosios kultūros atspindžiais šių dienų modernioje visuomenėje. Taip pat lyginami Latvijos ir Lietuvos istorijos bei kultūros raidos panašumai ir skirtumai, siekiant geriau suprasti Baltijos regiono specifiką. Studentai susipažins su abiejų šalių valstybingumo formavimosi ypatumais, okupacijų laikotarpiais bei nepriklausomybės atkūrimo procesais. Šis dalykas ugdo gebėjimą kritiškai vertinti istorinius procesus ir suprasti jų įtaką šiuolaikinei visuomenei.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: dr. Agnė Navickaitė-Klišauskienė Kitas (-i): doc. dr. Eglė Žilinskaitė-Šinkūnienė, doc. dr. Vytautas Rinkevičius	VU Filologijos fakultetas, Baltijos kalbų ir kultūrų institutas, Baltistikos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
BA	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas	5, 7 semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	128	48	80

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Dalyku siekiama ugdyti tarpkultūrines studento kompetencijas, skatinant Latvijos pažinimą per istoriją, kalbą, literatūrą, tautosaką, visuomenės raidą. Taip pat ugdomas gebėjimas palyginti skirtingas kultūras, išvelgti jų panašumus ir skirtumus įvairiais istoriniais tarpsniais bei kritiškai juos įvertinti. Dalyku taip pat ugdomas analitinis, kritinis ir kūrybinis mąstymas, gebėjimas dirbti individualiai ir grupėmis, mokėjimas pagarbiai diskutuoti, argumentuoti pagrįsti savo nuomonę.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Įgis žinių apie Latvijos istoriją, skirtingą regionų raidą ir šios raidos nulemtus kultūrinius skirtumus, atsispindinčius šių dienų visuomenėje.	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, literatūros skaitymas, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, pranešimo parengimas bei pristatymas.	Darbas seminarų metu, dalyvavimas diskusijose, pristatymas seminaro metu.
Gebės atpažinti literatūros procesus ir kai kuriuos autorius, susieti juos su	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, literatūros skaitymas, informacijos sisteminimas, literatūros	Darbas seminarų metu, dalyvavimas diskusijose, pristatymas seminaro metu.

istoriniais įvykiais, įvertinti jų reikšmę literatūros ir kultūros raidai.	kūrinių skaitymas, grupės diskusija, pranešimo parengimas bei pristatymas.	
Gebės analizuoti, interpretuoti ir vertinti latvių tautosakos ir mitologijos reiškinius platesniame latvių kultūros kontekste.	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, literatūros skaitymas, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, pranešimo parengimas bei pristatymas.	Darbas seminarų metu, dalyvavimas diskusijose, pristatymas seminaro metu.
Gebės pažinti pagrindines vaizduojamojo ir scenos meno kryptis, įvertinti šių meno rūšių įtaką kultūros raidai ir latvių tautinės savimonės formavimuisi.	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, literatūros skaitymas, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, pranešimo parengimas bei pristatymas.	Darbas seminarų metu, dalyvavimas diskusijose, pristatymas seminaro metu.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Latvija – kaimynai, demografija, religija, valstybės simboliai, vardo kilmė. Latvių kalba – pagrindiniai panašumai ir skirtumai nuo lietuvių kalbos, latvių kalbos padėtis šiandienos visuomenėje ir jos stiprinimas.	2		2				4	10	Įvadiniai skaitiniai: A. Butkus „Pastabos dėl lietuvių ir latvių įvaizdžio“, A. Butkus „Latviai“ – puslapiai bus nurodyti
2. Latvijos priešistorė, baltų genčių, gyvenusių dabartinėje Latvijos teritorijoje, užkariavimas, krikščijimas, Livonijos konfederacijos įkūrimas dabartinėje Latvijos ir Estijos teritorijoje. Pirmosios kronikos kaip istorinės ir kultūrinės informacijos šaltinis. Gyvenimas Livonijos konfederacijoje, vokiškojo ir nevokiškojo pasaulių susiformavimas, viduramžiškoji kultūra miestuose. Reformacija ir Livonijos konfederacijos žlugimas, Kuršo-Žiemgalos ir Uždauguvio hercogysčių susiformavimas dabartinėje Latvijos teritorijoje. Istorinės prielaidos pirmiesiems latviškiems tekstams atsirasti, pirmoji latviška knyga.	2		4				6	10	Literatūros skaitymas ir rengimasis diskusijai: Z. Kiaupa ir kt. „Baltijos šalių istorija“ – puslapiai bus nurodyti
3. Latvijos teritorija XVII a., kai visi dabartinės Latvijos regionai gyvena „atskirus“ gyvenimus, šio laikotarpio įtaka latviškosios tapatybės formavimuisi ir kultūros raidai. Raštijos tradicijos formavimasis ir plėtojimas. Švietimo epocha – jos apraiškos, įtaka tautinei tapatybei (atsigręžimas nuo vokiškojo prie latviškojo pasaulio), prielaidų panaikinti baudžiavą atsiradimas. Garlybo Merkelio ir Senojo Stenderio darbai.	2		4				6	10	Literatūros skaitymas ir rengimasis diskusijai: A. Plakans „A Concise History of the Baltic States“ – puslapiai bus nurodyti

<p>4. XIX a. pramonės „sprogimas“, tautinio sąjūdžio banga, įgijusi jaunatvių pavadinimą, šio sąjūdžio tikslai, pirmieji latviški laikraščiai, latviškosios inteligentijos susiformavimas.</p> <p>Pilnavertė literatūra latvių kalba – poetai romantikai ir pirmasis latvių romanas. Andrejo Pumpuro tautinis epas „Lačplēsis“ ir jo įtaka įtvirtinant latviškumą. Latvių teatro ištakos ir vaidmuo telkiant visuomenę (Adolfas Alūnans).</p> <p>Latvių liaudies dainų kelias nuo J.G.Herderio „Volkslieder“ iki Kr. Barūno „Dainų spintos“ (<i>Dainu skapis</i>).</p>	2		4				6	10	Literatūros skaitymas ir rengimasis diskusijai: J.Stradiņš ir kt. „Latvia and Latvians“, I tomas – puslapiai bus nurodyti. A.Pumpurs „Lāčplēsis“ arba vertimas į lietuvių kalbą – ištraukų skaitymas
<p>5. Jaunatvius keičia modernūs „Jaunā strāva“ (<i>Naujoji srovė</i>) judėjimas. 1905 m. revoliucija ir jos pasekmės. I pasaulinis karas, šaulių (<i>strēlnieku</i>) batalionų sukūrimas ir XX a. pr. <i>stebuklas</i> – nepriklausomos Latvijos Respublikos sukūrimas. <i>Naujoji srovė</i> literatūroje, mene ir architektūroje.</p>	2		4				6	10	Dokumentinio filmo „Zem latviešu karogiem. Varoņu dzimšana“ (<i>Po latviška vēliava. Didvriņu gimimas</i>) peržiūra ir pasirengimas diskusijai. Literatūros skaitymas ir rengimasis diskusijai: www.kulturaskans.lv (apie XIX a. pab. – XX a. pr. latvių vaizduojamąjį meną)
<p>6. Po valstybės įkūrimo – latvių nepriklausomybės kovos ir du nepriklausomybės dešimtmečiai – kelias nuo demokratijos prie K. Ulmanio diktatūros. Valstybės ekonomika, užsienio politikos prioritetai. Kultūra ir menas laisvės ir Ulmanio laikų cenzūros sąlygomis. Naujų literatūros temų atsiradimas – Aleksandro Čako kūryba.</p>	2		4				6	10	Dokumentinio filmo „Atslēgas“ peržiūra ir pasirengimas diskusijai. Parinktų A.Čako eilėraščių ir jų vertimų skaitymas.
<p>7. II pasaulinis karas ir jo skauduliai. Pokario rezistencija ir tremtys. Kolektyvizacija ir visa apimanti rusifikacija – milžiniška įtaka Latvijos demografijai ir švietimo sistemai. Atspirtis sovietinei tamsybei – poezijos fenomenas, modernusis menas, avangardas, postfolkloras. Tautinis atgimimas ir jo šaukliai – dainuojančioji revoliucija ir gamtosauginiai sąjūdžiai. XX a. pab. <i>stebuklas</i> – Latvijos nepriklausomybės atkūrimas.</p>	2		4				6	10	Animacinis filmas „Mans mīļākais karš“ (<i>Mano mylimiausis karas</i> , rež. Ilze Burkovska-Jakobsen). Peržiūra ir pasirengimas diskusijai. Literatūros skaitymas: Zenta Mauriņa „Tremties tragizmas“ – puslapiai bus nurodyti.
<p>8. Naujoji Latvija amžių sandūroje. Modernios valstybės ekonomika, užsienio politika, politinė sistema, integracija į tarptautines organizacijas.</p>	2		6				8	10	Dokumentinio filmo „Atslēgas“ peržiūra ir

Latvijas visuomenes polarizacija, santykiai su rusakalbiais gyventojais. Lyviu paveldo saugojimas ir sklaida, latgalieciu „kitoniškumas“ šių dienų Latvijos kontekste. Naujo kultūrinio lauko kūrimas – literatūra, menas, muzika. Kultūros kanonas kaip latviškumo „kodus“.									pasirengimas diskusijai. Literatūros skaitymas: J.Stradiņš ir kt. „Latvia and Latvians“, II tomas – puslapiai bus nurodyti.
	Iš viso	16		32				48	80

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas	50 %	Semestro pabaigoje	Egzaminą sudaro: 1. 25 uždarojo tipo klausimai (pasirenkamųjų atsakymų užduotys), maksimalią 25 balų sumą sudaro visi teisingai pasirinkti atsakymai, toliau balų suma kinta atsižvelgiant į teisingų atsakymų skaičių; 2. du trumpi atvirojo tipo klausimai, formuluojami remiantis kurso programa (10 balų – 91–100% tinkamai atsakytų; toliau balai kinta kas 10%). 25 uždarojo tipo klausimai sudaro 80 proc. egzamino balo, o du atvirojo tipo – 20 proc. egzamino balo.
Pranešimas pasirinkta tema (trukmė – 10–15 min.)	30 %	Visą semestrą – pasirinktu laiku	Kurso pradžioje duodamas temų sąrašas (temų grupės – Latvijos istorija, literatūra, kultūra, tautosaka, politika ir kt.). Pranešimas vertinamas pagal šiuos kriterijus: <u>Pranešimo struktūra</u> : 1 balas pranešimo struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (įvadas, dėstymas, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas); <u>Pranešimo koncepcija (įvadas)</u> : 1 balas pagrįstas temos pasirinkimas, aiškiai suformuluotas tikslas ir uždaviniai; <u>Turinys</u> : 5 balai tema atskleista išsamiai, remiamasi naujausia literatūra, nėra dalykinių klaidų, visi teiginiai pagrįsti, iliustruoti pavyzdžiais; <u>Išvados</u> : 1,5 balo išvados pagrįstos; <u>Kalba ir pristatymas</u> : 1,5 balo Pranešėjo kalba taisyklinga, mintys dėstomos rišliai, logiškai ir aiškiai. Pristatymas orientuotas į klausytojus, pranešėjas atsako į klausytojų klausimus, nebijo diskutuoti.
Darbas per seminarus	20 %	Visą semestrą	2 taškai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai; 1 taškas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus; 0 taškų: lanko seminarus, tačiau beveik nedalyvauja diskusijoje.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
1. Daina Bleiere, Ilgvars Butulis ir kt.	2014	History of Latvia. 100 years.		Rīga: Domasspēks
2. Andrejs Plakans	2011	A Concise History of the Baltic States		Cambridge University Press

3. Alvydas Butkus	2001	Pastabos dėl latvio ir lietuvių įvaidžio // <i>Acta Baltica</i> , p. 128– 136	2001	Kaunas: Ąesti
4. Alvydas Butkus	1995	Latviai		Kaunas: Ąesti
5. Kiaupa Zigmantas, Ain Māesalu, Ago Pajur, Gvido Staube	2000	Baltijos šalių istorija		Vilnius: Kronta
6. Jānis Stradiņš, Viktors Hausmanis ir kt.	2018	Latvia and Latvians	I, II tomai	Rīga: Latvian Academy of Sciences
7. Jānis Stradiņš, Viktors Hausmanis ir kt.	2013	Latvieši un Latvija	I, II, III ir IV tomai	Rīga; Latvijas zinātņu akadēmija
8. Andrejs Pumpurs	1999	Lāčplēsis		Rīga: Zvaigzne ABC
9. Andrejas Pumpuras	1959	Lačplēsis: latvių tautos didvyris (vertė V.Bložė)		Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla
10. Pēteris Šmitas	2004	Latvių mitologija		Vilnius: Aidai
11. Oskars Redbergs	2013	Mūsdienu kultūras stāvokļi / Conditions for Contemporary Culture. Rīga		Megaphone Publishers
12. Vigmantas Butkus	2018	Literatūrinė baltistika: samprata, raida, perspektyvos		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
13. Renāte Blumberga ir kt.	2013	Lībieši: Vēsture, valoda un kultūra		Rīga: Līvō Kultūr sidām
14. Nicole Nau	2011	A short Grammar of Latgalian		München: Lincom Europa
15. www.kulturaskanons.lv (kai kurios interneto svetainės skiltys)				
16. Aleksandro Čako, Ojaro Vaciečio, Imanto Zieduonio, Knuto Skujenieko ir kt. latvių poetų eilėraščiai bei jų vertimai į lietuvių kalbą				
Papildoma literatūra				
Uldis Ģermanis	1998	Latvių tautos nutikimai		Kaunas: Šviesa
Juris Goldmanis, Vilnis Klints, Valdis Klišāns	2018, 2023	Latvijas vēstures ilustrētā hronoloģija		Rīga: Zvaigzne ABC
Arvydas Juozaitis	2011	Ryga – niekieno civilizacija		Vilnius: Alma Littera
Viktorija Jonkutė	2024	Tarp praeities ir ateities. Kolektyvinė atmintis XX a. pabaigos Atgimimo laikotarpio lietuvių ir latvių kultūrinėje spaudoje		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
Zenta Mauriņa	2007	Tremties tragizmas: Švedijos dienorašiai		Vilnius: Pasviręs pasaulis
Normunds Akots, Valda Čakare ir kt.	2007	Latvijas teātris. 20. gs. 90. gadi un gadsimtu mija		Rīga: Zinātne
Inga Pērkone, Zane Balčus ir kt.	2011	Inscenējumu realitāte. Latvijas aktierkino vēsture		Rīga: Mansards
Helēna Demakova	2022	Citas sarunas. Raksti par mākslu un kultūru / Different Conversations. Writings on Art and Culture		Rīga: Vizuālās komunikācijas nodaļa
Visvaldis Lācis	2019	Latvių legionas. Mano kariškas kelias		Vilnius: Briedis

Laura Laurušaitė	2019	Literatūra, mobilumas, imago: lietuvių ir latvių XXI a. (e)migracijos patirtys		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
------------------	------	--	--	---

Atnaujinta: 2026-04-01